

Faldgruber i forbindelse med besætningens tilstand ved etablering

Af svineøkonom Jacob Dall, LandboSyd

Ved etablering som smågriseproducent skal man, når man køber et eksisterende anlæg, tage stilling til, om man skal overtage den besætning, der er på ejendommen, eller om man skal starte med en helt ny, indkøbt besætning og selv starte op med poltekøb.

Køb af besætning i drift

Hvis man vælger at overtage en besætning i drift, får man den fordel ikke at skulle indkøre besætningen, med det deraf følgende indkøringstab.

For at få fuldt udbytte af at overtage en besætning i drift er der en del forhold, man skal være opmærksom på. Nogle af disse forhold kan det være relativt lette at finde ud af, mens andre kan være noget sværere.

Besætningens alder

Hvis besætningen i øvrigt er veldokumen-

teret, er besætningens aldersfordeling let at fastlægge. En meget ung besætning kan betyde problemer med holdbarhed af dyrene, problemer med staldsystemet eller med management. Hvor management givetvis ændres ved overtagelsen, vil der skulle arbejdes noget mere bevidst med de to øvrige faktorer.

En besætning, der har mange søer med over 6 kuld bag sig, vil kræve stor udskiftning i en længere periode, ligesom produktionsresultaterne på grund af avlsniveau og generel alderseffekt må forventes at være på et lavere niveau, end man ellers ville kunne forvente af en veldrevet besætning.

Den generelle kvalitet

Dyrenes generelle kvalitet er en kombination af avlsmaterialet, og hvordan det er blevet forvaltet. Avlsmaterialet kan man få et indtryk af gennem fastlæggelse af besætningens avlsstrategi.

Indkøb af dyr fra gode opformeringsbesætninger eller hjemmeavl med Kernestyring®

giver en vis sikkerhed for et godt avlsmæssigt udgangspunkt, mens hjemmeavl uden en god og systematisk styring vil have varierende effekt. I værste fald betyder det at besætningen er adskillige år bagud, i forhold til det generelle avlsniveau.

Historikken

Historikken i besætningen vedr. mavesår, skuldersår og sundhedstilstand, infektioner, behandlinger og vaccinationsstrategier osv. er også vigtig information.

Ud over at skuldersår med sikkerhed betyder øgede omkostninger til udskiftning af søer, vidner det også om managementmæssige problemer i besætningen.

Søer med mavesårsproblemer vil ikke producere tilfredsstillende, og selv om der er rettet op på de fejl, der indledningsvis har været årsag til mavesårenes opståen, vil de påvirkede søer aldrig kunne producere 100% optimalt. Skuldersår er lette at konstatere, hvorimod fastlæggelse af besætningens niveau af mavesår kræver en ekstra indsats gennem USK (Udvidet SygdomsKontrol), både når det skal diagnosticeres, men i høj grad også når en besætning igen skal frikendes.

Et udgangspunkt for vurdering af besætningens sundhedstilstand kan være soddelighed, beregnet med udgangspunkt

Millimix-C medicinblander

(Bredde 25,5 cm / Højde 24,5 cm / Dybde 16 cm)

- Kan håndtere 2 komponenter
- Leveres også til grise drikkejern
- Temperatur afh. dosering
- Timer & alarmfunkt
- Nu med aut. rensprogram

8646 6433 · www.hyo-nord.dk

Overtagelse af besætning

- Aldersfordeling
- Kvalitet af dyrene
- Historik
  - Produktivitet
  - Mavesår
  - Skuldersår
  - Behandling
  - Vaccinationer
- Frugtbarhed
- Drægtighed vha. scanning
- Hjemmeavl
  - Kernestyring
  - Subjektiv udvælgelse
- Indkøbte dyr

- ▶ døde søer til DAKA, som kan trækkes hos CHR.

En anden parameter, der påvirker søernes produktivitet livet igennem, er de forhold, de er blevet budt som polte. Derfor er oplysninger om opstaldning af polte fra levering/udtagelse af smågrise/slagtesvinestald også relevante.

Gennemgang af besætning

Ved overtagelse af en besætning i drift bør man altid inddrage en rådgiver, der ved selve overtagelsen, sammen med sælgers repræsentant, kan gennemgå besætningen og fastsætte prisen på de enkelte dyr, ud fra deres aktuelle tilstand og kvalitet. Desuden bør der ved overdragelsen gennemføres drægtighedsscanning af alle drægtige dyr, således at der kun betales drægtighedstillæg for de dyr, der rent faktisk er drægtige. Samtidigt får man en god fornemmelse af, hvad man kan forvente af de næste måneder. Husk at en E-kontrol til en vis grad kan "pyntes", hvis faringsprocenten i besætningen er for lav.

Kontroller desuden også at der er sammenhæng mellem anlæggets produktionskapacitet, antal dyr i staldene og den produktions-tilladelse, der er for ejendommen. Sælger og mægler har ofte en lidt for lyserød opfattelse af disse forhold.

Opstart af ny besætning

Hvis du vælger at starte med ny besætning, så sørg for at anlægget, hvad enten det er nyt eller eksisterende, er korrekt rengjort og desinficeret inden indsættelse af dyr. Du bør alliere dig med rådgivere, der har kendskab til procedurer omkring sanering og opstart af nye besætninger.

Sundhedsstatus

Først og fremmest bør du rekvirere et såkaldt GIS kort hos Videncenter for Svineproduktion (tidl. Dansk Svineproduktion), der redegør for omkringliggende besætnings sundhedsstatus og risikoen for reinfektion med PRRS og Mycoplasma inden for en given periode. Vælg altid den højeste realistiske sundhedsstatus.

Indkøb af polte bør ske fra en nøje udvalgt opformeringsbesætning – den skal passe med den valgte sundhedsstatus og skal kunne levere det ønskede antal dyr på det ønskede tidspunkt uden for mange afvigelser på aldersfordeling og leveringstidspunkt, endelige indeksniveau. Mulige leverandørbesætnings indekser hentes via DANAVL's hjemmeside, ligesom andres erfaringer med besætningerne bør søges, evt. gennem lokale rådgivere. Besøg gerne besætningen for at danne dig dit eget indtryk.

Til løsdriftssystemer kan det være en fordel at indkøbe dyr fra opformeringsbesætninger, der gennem mindst et par år har haft løsgående søer i drægtighedsstalden. Senest er der erfaringer for, at antallet af funktionelle patter er afgørende for at kunne fravæne mange store grise pr. fødte kuld, samtidigt med at besætningen niveau for diegivningsdage holdes på så lavt et niveau som muligt, er af afgørende betydning for at kunne nå produktionsresultater helt i toppen.

Kontrol ved modtagelse

Ved modtagelse af dyrene bør de alle kontrolleres for benstilling, fornuftige kropsdimensioner, ubesværet bevægelse (fjedrende frem for stiv gang), og evt. reklamationer straks meddeles til sælgeren. Da transporten kan påvirke dyrenes ben kortvarigt, bør der følges op med en tilsvarende gennemgang 1-2 uger senere. Fejl og mangler, der stadig kan findes her, bør betyde at dyret erstattes.

Planlæg antal dyr og leveringsdatoer – og undgå alt for stramme tidsplaner, hvis der samtidigt er tale om byggeri – sørg altid for mindst 2-3 ugers buffer mellem planlagt afleveringstidspunkt og levering af dyr. For at sikre at kun gode dyr, der er ordentligt i brunst løbes, skal der være rigeligt med dyr – derfor bør der indsættes 5-10% flere dyr end du forventer at bruge. Sørg for at der for de yngste aldersgrupper er indregnet et lidt større spild end for dem der er ældst ved levering.

Af praktiske grunde er det nødvendigt at dele leveringen op i mindst to leverancer. Da poltene bør løbes omkring 32-35 ugers alderen (ca. 8 måneder, og helst ikke over 45 uger – ca. 10,5 måneder), og levering bør ske mindst et par uger før løbningerne starter, vil de 21-22 ugers cyklus ikke kunne dækkes ind, uden at de mindste grise skal være helt ned til ca. 8 uger gamle (ca. 15 kg).

Gode forhold

Vigtigst at alt er, at du kan byde – ikke bare de poltehold du i fremtiden skal modtage, men også alle de polte du modtager i forbindelse med opstarten – gode opstaldnings- og fodringsmæssige forhold. Det betyder rigeligt plads, egnede gulve, og fra ca. 70 kg mulighed for restriktiv fodring. Sidst i polteperioden skal det være let at føre tilsyn for at optimere brunstobservationen.

Brunstobservationen skal sættes i system

Begynd at observere tidligt – allerede fra 24-25 ugers alderen, hvorfra kønsmodenheden kan indtræffe. En god strategi for socialisering er

Opstart ny besætning

- Vælg den rigtige sundhedsstatus
- Køb fra den rigtige leverandørbesætning
  - Benkvalitet
  - Moderegenskaber
  - Indeks
  - Service/reklamationer
- Gennemgå dyrene for fejl og mangler
  - Ved modtagelse
  - 2 uger efter
- Planlæg leverancerne
  - Leveringstidspunkt 1. & 2. levering,
  - Aldersfordeling
  - 5-10% ekstra
- Giv poltene gode forhold
  - Staldmæssigt
  - Fodringsmæssigt
  - Socialisering
- Brunstobservation
- Planlæg opstart af udskiftning i god tid
  - Vær især OBS ved hjem-meavl

ligeledes meget vigtig. Daglig rolig omgang med dyrene vænner dem også til håndtering, og giver roligere og mindre stressede dyr.

Løb fortrinsvis i 2. eller 3. brunst – senere løbning betyder et mindre vindue for den optimale løbning. Der er desuden undersøgelser, der tyder på, at flushing også har en effekt på løsnede æg hos polte – hvilket vil være væsentligt lettere at administrere ved 2. eller senere, frem før første brunst.

Udskiftninger

En af de allerstørste farer ved opstart af ny besætning er, at man på grund af besætningens unge alder, kommer for sent i gang med udskiftningen og derfor, for at opnå en fornuftig aldersfordeling på længere sigt, skal udskiftning en meget stor del af besætningen. Derfor: planlæg allerede ved opstarten, hvornår og hvordan de første udskiftninger skal foregå. Hvis du fremover baserer din besætning på indkøb, træf da allerede ved bestillingen aftale om suppleringskøb.

Med en helt ny besætning er det vigtigt at være realistisk omkring, hvor mange grise man kan levere – pas på i starten ikke at love mere, end du med garanti kan opnå. ■